

VERSLAG VAN HET USERS-PRODUCERS SEMINAR, 28 JANUARI 2021

Commissie voor de Statistiek i.s.m
het Algemeen Bureau voor de Statistiek

Inhoudsopgave

1. ACHTERGRONDINFORMATIE	2
2. DOELEN VAN HET USERS-PRODUCERS SEMINAR 2021	4
3. KORTE WEERGAVE VAN DE PRESENTATIES	5
4. OPMERKINGEN, VRAGEN EN ANTWOORDEN	10
5. SAMENVATTING	13
6. ACTIEPUNTEN	14
7. SLUITING	15
BIJLAGE 1: PROGRAMMA.....	16
BIJLAGE 2: DEELNEMERSLIJST	17
BIJLAGE 3: PRESENTATIES	19

1. ACHTERGRONDINFORMATIE

Na bijna 12 jaar nam de Commissie voor de Statistiek in Suriname (COMSTAT) i.s.m. het Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS) het initiatief om het 4^e Users-Producers Seminar te organiseren (het laatste werd gehouden in 2009). Het seminar vond plaats op 28 januari 2021. Genoodzaakt door de COVID-19 pandemie werd ervoor gekozen om dit seminar virtueel te houden.

Een Users-Producers (U-P) seminar voor het statistiekwezen in Suriname is belangrijk om in de eerste plaats een dialoog en consensus tot stand te brengen tussen de producenten, gebruikers en toezichthouders van statistieken. Het U-P seminar was bedoeld om alle sleutelbelanghebbenden aan één tafel te brengen om:

- 1) De institutionele ontwikkelingen in het statistiekwezen en de nodige veranderingen en aanpassingen daarin vast te stellen.
- 2) De stand van de reeds geproduceerde statistieken en nieuwe en gewijzigde behoeften op het gebied van statistieken te inventariseren.

Zoals verschillende inleiders benadrukten tijdens het seminar, moeten nationale statistieken afgestemd zijn op de behoeften van gebruikers. Ze worden niet geproduceerd om 'in de bureaulade' te worden bewaard. Voortdurende monitoring en actualisering van de statistiekbehoefte is dus belangrijk. Dit vindt in principe wel op regelmatige basis plaats door de persoonlijke interactie tussen de gebruikers en de statistiekproducenten. Een seminar bevordert een bredere interactie en overleg. Voor Suriname geldt dat dit idealiter om de 5 jaar zou moeten plaatsvinden om het meerjaren ontwikkelingsplan van de regering mede in acht te kunnen nemen. De evaluatie en inventarisatie moeten gezien worden in het licht van de taken van COMSTAT conform artikel 9 van de Statistiekwet 2002.

In dit verslag is geen volledige inhoud van de presentaties of discussies opgenomen, maar wordt volstaan met:

- ✚ een korte strekking van de presentatie van alle sprekers. De volledige presentaties van twee statistiekproducenten en twee statistiekgebruikers, t.w. ABS, CBvS, Planbureau en VSB, zijn als aparte bijlagen toegevoegd bij dit verslag;
- ✚ een weergave c.q. samenvatting (niet letterlijk dus) van de opmerkingen, vragen en antwoorden;
- ✚ toevoeging van 2 bijlagen in dit verslag: het finale programma (1) en de lijst van deelnemende organisaties en individuele deelnemers (2).

De sprekers tijdens het seminar waren:

- De minister van Financiën en Planning, Dhr. Armand Achaibersing MBA, die de openingstoespraak verrichtte;
- De voorzitter van COMSTAT, mw. Marlene Troenosetro MPA;
- De Directeur van het ABS, dhr. Drs. Iwan Sno, MSc;
- De vertegenwoordiger van de Centrale Bank van Suriname, tevens lid van COMSTAT, mw. Drs. Saira Jahangir;
- De vertegenwoordiger van de Stichting Planbureau Suriname, mw. Drs. Lilian Menke;
- De vertegenwoordiger van het Bedrijfsleven tevens lid van COMSTAT, mw. Drs. Dayenne Wielingen;
- De vertegenwoordiger van de Vakbeweging, mw. Claudette Etnel;

De dagvoorzitter was mw. Jo-Ann D. Fung A Loi.

De discussieleiders waren mw. Dr. Rosita Sobhie (lid van COMSTAT) en mw. Drs. Eartha Groenfelt (Fungerend onderdirecteur WOP van het ABS).

Wie of wat is COMSTAT?

COMSTAT is een multi-partiete Commissie die krachtens de Statistiekwet 2002, met uitsluiting van alle andere instituten, belast is met het toezicht op en de begeleiding van het gehele Statistiekwezen in Suriname (art 9 van de Statistiekwet) en in het bijzonder van het ABS (art. 10 van de Statistiekwet). De Commissie werd ingesteld in maart 2003 na de verzelfstandiging van het ABS in december 2002.

2. DOELEN VAN HET USERS-PRODUCERS SEMINAR 2021

De doelen van het seminar waren als volgt geformuleerd:

1. het bereiken van consensus over de vaststelling van de sterkten, zwakten, uitdagingen en kansen voor ons Statistiekstelsel;
2. het dichter bij elkaar brengen en het vergroten van de bewustwording onder de vier eerdergenoemde actoren binnen het statistiekwezen;
3. het inventariseren van de behoefte aan data en informatie bij gebruikers en producenten van officiële statistieken;
4. het vaststellen van acties voor de transformatie van het huidige statistiekwezen naar een nationaal statistiekstelsel dat geheel in lijn is met de regionale en internationale standaarden;
5. het vaststellen van een werkplan voor het ontwikkelen van een Nationale Ontwikkelingsstrategie voor het Statistiekwezen (meer bekend als NSDS) voor Suriname voor de komende 5 jaren of langer;
6. de positionering van COMSTAT als nationaal gezaghebbend orgaan belast met het statistiekwezen in Suriname.

3. KORTE WEERGAVE VAN DE PRESENTATIES

Dhr. Armand Achaibersingh MBA (minister van Financiën)

In zijn openingswoord legde de minister de nadruk op het belang en de toegevoegde waarde van statistieken voor analyse op elk vakgebied in onze moderne samenleving. De minister gaf verder aan dat als in de afgelopen 10 jaren de cijfers van het ABS, Ministerie van Financiën, Planbureau en de Centrale Bank van Suriname serieus waren genomen ons land niet in deze moeilijk positie zou verkeren. Hij vervolgde door zijn grote waardering uit te spreken voor het seminar, 'want het raakt de kern van de wederopbouw van ons land, namelijk, sterke instituten waar het ministerie van Financiën en Planning ook in de toekomst op kan bouwen', zei hij. Hij sprak grote waardering uit voor het werk van het ABS alsook van alle andere producenten van officiële statistieken die elke dag trouw het werk uitvoeren en waar hij als één van de bestuurders groot belang bij heeft. Volgens de minister is het herstel van Suriname het best gediend als het beleid wordt uitgevoerd op basis van feiten en niet op basis van politieke motieven. Of, anders gezegd, "evidence based policymaking en niet policy based evidence making".

Mw. Marlene Troenosetro (voorzitter COMSTAT)

De voorzitter gaf aan dat in elke sector en op elk niveau van beleidsontwikkeling de beschikbaarheid van statistieken onontbeerlijk is. Deze zijn nodig voor de voorbereiding, formulering, uitvoering, evaluatie en bijstelling van het beleid. Ze verstrekken informatie over de situatie en de ontwikkelingen in het land of de sector, waarop dat beleid betrekking heeft. Dit geldt zowel voor de publieke als voor de particuliere sector. Hierbij komt het grote belang van juiste, volledige en actuele statistieken voor beide sectoren duidelijk tot uiting. (Statistiekwet 3 december 2002, Blz. 13 MvT). Zij besprak de doelstellingen van COMSTAT en gaf een terugblik op het functioneren van COMSTAT. Verder ging zij in op de behoefte en doelstellingen van het seminar en gaf de noodzaak aan voor een goed functionerend Nationaal Statistiek Systeem (NSS).

Dhr. Iwan Sno (Directeur ABS)

De Directeur verzorgde twee presentaties. De eerste handelde over Suriname's Statistiekwezen/Statistieksysteem en de tweede over de Noodzaak van een NSS en een NSDS.

Wat de eerste presentatie betreft het volgende:

Hij gaf een historisch overzicht van het Statistiekwezen vanaf de koloniale tijd, de problemen vanaf de oprichting van het ABS tot aan de verzelfstandiging, activiteiten ter oplossing van de problemen (waaronder User-Producer seminars, Institutionele Versterking van het ABS, de overstap naar de nieuwe CPI methode, de statistiekwet 2002, waarin de verzelfstandiging van het ABS als autonome entiteit in december 2002 en de wettelijke instelling van COMSTAT werd geregeld en de feitelijke instelling van COMSTAT in 2003). Hij gaf aan dat wij een grotendeels adequate statistiekwet hebben mede gezien het feit dat Statistics Canada deze een goede

visionaire wet vond. Er zijn uiteraard issues betreffende handhaving en toegang tot microdata van andere producenten.

Dhr. Sno belichtte verder de visie en missie van het ABS en het organogram. Hij verstrekke een aantal definities van wat een nationaal statistiek systeem is en wie de belangrijkste producers en users zijn. De fragmentatie en ongestructureerde vorm van het Statistiekwezen van de jaren 60-70 en de problemen daarbij werden gepresenteerd. Hij gaf aan dat de structuur flink is verbeterd, maar verdere verbetering behoeft.

Wat de tweede presentatie betreft behandelde de heer Sno de volgende zaken:

- Noodzaak van een goed gecoördineerde NSS (bijv. efficiëntie, effectiviteit, vergelijkbaarheid, voorkomen van dubbeltellingen en data gaps en het volgen van de Fundamental Principles of Official Statistics-FPOS)
- Soorten van NSS (gecentraliseerde versus gedecentraliseerde systemen)
- Invloed van het algemeen sociaaleconomische klimaat en van institutionele zwakte (bijv. bezuinigingen van de Overheid die statistiekproductie treffen, verlies aan personeel, problemen om goed personeel aan te trekken en te behouden)
- Wat is een NSDS? (Aangegeven NSDS als belangrijk instrument om te coördineren en NSDS als raamwerk met belangrijke doelen, volgens de PARIS21 inzichten)
- **Vijf zaken die van belang zijn bij de productie van Officiële statistieken** (In volgorde van belangrijkheid: Fundamental Principles of Official Statistics, goed opgeleide en gemotiveerde human resources, een statistiekbewuste regering en bevolking en voldoende geldelijke middelen, immateriële bezittingen en tot slot raamwerken voor productie van statistieken/GSBPM en voor kwaliteitsverzekering/ Caricom's code etc.)
- Wat is eerder gedaan aan NSDS in Suriname? (Er is een overzicht gegeven van de werkzaamheden die tussen juni 2009 en november 2010 zijn verricht).

Mw. Drs. Saira Jahangir (vertegenwoordiger van de Centrale Bank van Suriname)

Mw. Jahangir gaf aan dat de CBvS staat voor het produceren en dissemineren van relevante, accurate, tijdige en consistente statistieken op verantwoorde, onpartijdige en transparante wijze. Zij belichtte de positie van de producers van statistieken waarbij in dit kader de uitdagingen, oplossingen en wensen werden besproken. Zij ging onder andere in op de importantie van het beschikbaar stellen van data aan gebruikers, het feit dat vragen over specifieke data van gebruikers serieus worden genomen, de beperkingen die de Bankwet oplegt aan datasharing, de rol van de Bank als toezichthouder van de financiële instellingen en de datavergaring uit dien hoofde, en de uitdagingen bij het compileren van de 'Monthly Economic Activity Index (MEAI)' door de CBvS. Zij legde voorts nadruk op een aantal belangrijke zaken zoals:

- De samenstelling en disseminatie van statistieken met inachtneming van internationale handleidingen en nationale wet- en regelgeving.

- De behoefte en vragen van users dragen bij tot verbetering van de kwaliteit en kwantiteit van data.
- Het publiceren van metadata, i.e. data over data. Metadata kan onjuiste interpretaties en conclusies over de data beperken.
- Het respecteren van het confidentialiteitsbeginsel. Er zijn dus beperkingen aan welke statistieken je mag delen. Voor de CBvS is dit geregeld in de Bankwet. Zo kan doorgaans data van 3 of meer units/ bedrijven wel beschikbaar worden gesteld. Hierdoor wordt beperkt dat afgeleid kan worden om welke bedrijven het gaat.
- De uitdagingen: niet tijdige response en non-response, dit heeft implicaties voor de kwaliteit en tijdige publicatie van statistieken.
- Cruciale rol voor dataproviders zodat dataproducenten hun werk naar behoren kunnen doen.
- De sanctiemogelijkheden in de Bankwet. In de praktijk is het beleid echter erop gericht om via communicatie partijen te overreden om te rapporteren.
- Het belang van 'data governance'. De digitale ontwikkelingen, internationaal en nationaal, plaatsen producenten en gebruikers van data voor uitdagingen. Er dienen zich steeds nieuwe (online) databronnen (big data) aan. Maar ook datasharing en communicatie over data vormen belangrijke uitdagingen voor dataproducenten.
- Nagegaan moet worden of inderdaad meer data nodig is of is het een issue van toegankelijker maken van bestaande data.

De ronde van de Users

Mw. Drs. Lilian Menke (vertegenwoordiger van Stichting Planbureau Suriname)

Mw. Menke belichtte de positie van de users van statistieken waarbij in dit kader de praktische problemen, oplossingen en wensen werden besproken. Zij ging voornamelijk in op de statistieken van het ABS en besprak beknopt per sector enkele zorgpunten:

Economische statistieken: voor de BBP projecties zijn de data van ABS nodig. De methodologie voor de berekening van de indirecte belastingen moet constant zijn en wijzigingen moeten doorgegeven worden. Het Planbureau kwam per ongeluk erachter dat er een wijziging was nadat er grote verschillen waren in de data-unit. De Bouwprijsindex is niet meer beschikbaar.¹ Bij handelsdata is er geen waarde notering voor bepaalde belangrijke producten met het gevolg dat het niet mogelijk is dat nadere specificaties adequaat worden toegelicht en er diepgaande analyses worden gemaakt. Bij werkgelegenheidsstatistieken zijn alleen data van Paramaribo en Wanica beschikbaar. De reeksen zijn echter niet consistent.²

¹ Intussen is er vanaf April 2020 ieder kwartaal een gereviseerde bouwprijsindex beschikbaar.

² Volgens het ABS zijn de reeksen wel consistent en moet deze opmerking ook worden opgevat als een uiting dat men de toelichting bij gereviseerde cijfers niet adequaat vindt.

Milieustatistieken: de gemiddelde jaartemperatuur heeft alleen betrekking op het kustgebied. De beschikbare data over afvalbeheer is geschatte data daar de weegbrug te Ornamibo er niet (meer) is. Verder is de beschikbare data niet geclassificeerd in bijvoorbeeld plastic, hout, glas, huishoudelijk afval, etc.

Onderwijsstatistieken: in opeenvolgende publicaties zijn statistieken van dezelfde categorie aangepast, maar onduidelijk is waarom. Het is noodzakelijk de oorzaak aan te geven. Hetzelfde speelt bij demografische data.

Als algemene opmerkingen geeft mw. Menke aan dat de MOU met het ABS beter nagekomen moet worden middels regelmatig overleg. Zij vraagt of de wijzigingen van cijfers kunnen worden aangegeven en toegelicht. Er moet data per district en ressort verzameld worden. Zij bepleit ook dat er statistiekunits moeten komen op de ministeries.

Mw. Drs. Dayenne Wielingen (Vertegenwoordiger van het Bedrijfsleven)

Mw. Wielingen geeft aan dat de VSB een ledenbestand heeft van meer dan 250. Het doel van de Vereniging is om de belangen van de leden te behartigen. Zij geeft de volgende punten aan:

- De toegang tot statistieken van ABS is beperkt en de dienstverlening is niet adequaat.
- Handelsstatistieken zijn pas beschikbaar bij de publicatie hiervan³. Bij de CBvS is de informatie toegankelijker (tijdiger en regulier).
- VSB gebruikt voornamelijk macro-economische statistieken.
- De response van bedrijven is inderdaad problematisch; de VSB kan slechts een beroep doen op haar leden om hun medewerking te verlenen.
- De informele sector is groot, maar onduidelijk.

Zij adviseert om:

- Op commerciële basis statistieken te verkopen op basis van een lijst van regelmatige gebruikers die de publicaties automatisch ontvangen.
- De informele sector beter in beeld brengen.
- Actuelere data te verzamelen waaraan bedrijven behoefte hebben (b.v. nu over de impact van COVID-19 op bepaalde sectoren).

³ Volgens het ABS is de opmerking niet juist, ofschoon de toegankelijkheid inderdaad verbeterd kan worden.

 Mw. Claudette Etnel (vertegenwoordiger van de Vakbeweging)

De vakbeweging heeft geen specifieke vraagstelling voor ABS geeft mw. Claudette Etnel aan. Maar enkele aandachtspunten zijn:

- Belangrijke data voor de vakbeweging zijn inflatie- en prijsindexcijfers.
- Soms wil men iets specifiek weten, b.v. het aantal werknemers in de landbouwsector. Dan wil men graag met een druk op de knop deze data kunnen vinden.
- Dhr. Robby Berenstein vult aan dat data nodig is die de positie van werknemers goed aangeeft: het BBP, de inkomensverdeling naar actoren, data over het welzijn van werknemers per sector (gezondheid, onderwijs, e.d.). Hiermee kan het welzijnsniveau van de werknemers duidelijk worden.

4. OPMERKINGEN, VRAGEN EN ANTWOORDEN

Bij dit gedeelte van het seminar bestond de mogelijkheid om zowel persoonlijk een vraag te stellen of via de chatbox. De persoonlijke vragenstellers kwamen eerst aan bod, daarna de vragen in de chatbox.

Vraag voor mw. Troenosetro (COMSTAT):

Vraag mw. Clarissa Nijman: wat zijn de doelstellingen van COMSTAT in het algemeen en wat is de visie en missie?

Antwoord: De doelen worden nader toegelicht door de voorzitter waaronder het dichterbij elkaar brengen en bevorderen van overleg tussen de instanties en groepen die bij het statistiekwezen betrokken zijn en het inventariseren van de behoefte aan data. Met betrekking tot de visie en missie geven overige leden aan dat COMSTAT een bredere rol vervult in het statistiekwezen met in achtneming van de Statistiekwet.

Verder hebben mw. Sobhie, mw. Jahangir en mw. Darmohoetomo (Comstat leden) aangevuld dat COMSTAT een tripartiet orgaan is dat in het bijzonder toezicht houdt op het ABS, maar ook toezicht dient te houden op het statistiekwezen in het algemeen. Dit is opgenomen in artikel 9 van de statistiekwet 2002. De taak van COMSTAT als toezichthouder van het statistiekwezen is in de afgelopen jaren niet volledig ingevuld. Het gaat om het beter organiseren en het in kaart brengen van de verschillende statistieken die in Suriname zijn/worden geproduceerd. Verder dient er een grotere focus te komen op de betreffende statistieken van het binnenland, vooral hoe dit nu ook een discussiepunt is in de samenleving.

Vragen voor dhr. Sno (ABS):

Opmerking mw. Saira Jahangir: het hanteren van verschillende definities kan een probleem zijn. Bij Handelsstatistieken b.v. zijn er onderlinge verschillen tussen CBvS, ABS en het Planbureau.

Antwoord: sommige discrepanties zullen weggelaten worden, wanneer ABS overschakelt op SNA 2008. De discrepanties hebben echter niet alleen te maken met SNA 1993 versus SNA 2008 en Balance of Payment Manual 5 (BPM5) versus BPM6, want er zijn ook koers issues.

Vraag mw. Andrea: Hoe zit de data protection in elkaar?

Antwoord: zit goed in elkaar. Bij kleine aantallen wordt de data niet gepubliceerd en er wordt altijd rekening gehouden met confidentialiteit.

Vraag mw. Melinda: hoe kan het dat een internationaal organisatie onderzoek doet en de organisatie belast met Officiële Statistieken in Suriname weet er niets van?

Antwoord: Deze zaken hebben zich inderdaad voorgedaan in die gevallen waarbij internationale organisaties ministers benaderen en die ministers de organisaties niet doorverwijzen naar de statistiekproducenten. Het ABS, Planbureau, IGSR en IMWO waren gereed om met een gezamenlijke Statement over dit wangedrag uit te komen, maar hebben ervan af gezien. Naderhand is de SCCS van de CARICOM wel met een statement uitgekomen, want dit wangedrag vindt niet alleen in Suriname maar ook elders plaats.

Vraag: Waarom zijn de trainingen bij het ABS stopgezet?

Antwoord: Vanwege de incorporatie in de IMEO-opleidingen. Er was wel een overgangperiode in acht genomen.

Vragen voor mw. Jahangir (CBvS):

Vraag hr. Koornaar: m.b.t. verduidelijking van artikel 35b van de Bankwet.

Antwoord: Artikel 35b van de Bankwet is in 2005 toegevoegd m.b.t. het opvragen van data en geven van sancties. Artikel 35b is niet beperkt tot financiële instellingen omdat deze instelling reeds vrij goed zijn gecoverd met andere wetten. Art 35b heeft betrekking op niet-financiële instellingen.

Vraag mw. Sobhie: hoe is de Bedrijven Informatie tot stand gekomen en bijten de data van de Centrale Bank en van het ABS elkaar niet?

Antwoord: De MEAI is tot stand gekomen in nauw overleg met ABS. MEAI is een korte termijn indicator voor de richting van de economische activiteit. Voor de CBvS-autoriteiten is het te laat als in september het BBP uitkomt van het ABS (dit valt wel binnen de termijn van het IMF). Het omvat slechts de key players in de economie en betreft een index, geen groeicijfer. Er is geen overlapping met het ABS omdat de nationale rekeningen/ het BBP veel meer data omvat van veel meer bedrijven.

Opmerking hr. Sno: de bbp-schattingen moeten volgens de GDDS binnen 6 tot 9 maanden verspreid worden. ABS publiceert deze normaliter uiterlijk in september. De heer Sno voegt eraan toe dat ABS heeft meegewerkt door een lijst met zogenaamde sleutelbedrijven te verstrekken aan de Centrale Bank. Geen bedrijfsinformatie maar slechts namen en de opmerking dat het om "Key Players" gaat.

Hij is het er overigens niet mee eens dat je zonder meer o.b.v. 3 bedrijven al data mag gebruiken voor publicatie van algemene informatie of projecties. Er moet ook rekening gehouden worden met dominantiecriteria. Mw. Jahangir beaamt dat rekening gehouden moet worden met concentratie bij het voorkomen van 3 bedrijven omdat daardoor, zeker in een kleine samenleving, de dominante onderneming kan worden afgeleid.

Vraag mw. Clarissa Nijman: er is sprake van een over bevraging van respondenten indien CBvS en ABS dezelfde vragen stellen. Vragen die andere producers al stellen, hoeft ABS toch niet nog eens op te nemen in het vragenformulier.

Antwoord hr. Sno: het is niet praktisch wanneer de steekproef wordt getrokken om bepaalde bedrijven eruit te laten of bepaalde vragen voor hun weg te laten omdat CBvS ze al heeft onderzocht. ABS doet een grote survey en CBvS een deelsurvey. Dus praktisch is het niet haalbaar wegens statistische en juridische regels.

Suggestie mw. Nijman: de non-response kan liggen aan de lange vragenformulieren. Zij stelt voor dit te verhelpen door gebruik van kortere formulieren en frequentere enquêtes.

De vragen uit de chatbox

Vraag: Is toegang bieden tot data ook een kernwaarde voor ABS? Onder andere data over inheemsen?

Antwoord hr. Sno: ABS heeft zich jarenlang geconcentreerd op de Statistical Capacity Index van de Wereldbank. Daar scoort het ABS binnen de CARICOM-regio goed tot zeer goed. Bij het 'Open Data Initiative' van Open Data Watch heeft ABS/Suriname 3 jaren lang slecht gescoord, maar is wel van een score van 4 (gezakt) naar een score van 6 (geslaagd) gegaan bij de laatste beoordeling. Wenselijk is 7.5 voor ABS/Suriname. De verdere verbetering heeft alle aandacht vooral ten behoeve van het Planbureau en het Bedrijfsleven.

Vraag: Data over gemiddelde temperaturen zijn nationaal niet te verkrijgen, maar wel internationaal gratis te downloaden. Hoe kan dit?

Antwoord hr. Sno: Voor ABS is dit geen primaire data. Als de coördinatie verbetert in het statistieksysteem dan kan ABS dit waarschijnlijk oplossen. Verder kunnen internationale organisaties (de VN of een andere) bepaalde afspraken maken over welke data ze wel/niet publiceren. Dit kan ook al dan niet exclusief door hun geschieden. Soms is het inderdaad niet beschikbaar gesteld, b.v. bij milieudata. Ook gaat het soms om schattingen al dan niet zonder rekening te houden met ECOSOC-resolutie 2006/6.

Vraag mw. Sobhie: hoe is het in verband met de COVID-19 situatie gesteld met de verzameling van data in 2020?

Antwoord hr. Sno: dat speelde inderdaad in het 1^e kwartaal vooral. CARTAC en IMF zijn ingekomen met instructies, vooral wat CPI betreft om telefonisch data te verzamelen (ook voor de bouwrijnsindex zijn de instructies gehanteerd). Er waren veel uitdagingen. Er zijn slechts 5 publicaties geproduceerd in 2020 en notabene 4 pas in december. Bij het Huishoudonderzoek overweegt ABS over te schakelen naar telefonische interviews.

Opmerking mw. Jahangir: Bij CBvS wordt data vooral verzameld via elektronisch wegen, en niet via face-to-face contact. De MEAI laat een zekere contractie zien en nagegaan wordt wat het effect van de pandemie hierop is geweest.

Vraag mw. Darmohotoemo: wat is de armoedegrens nu gebaseerd op het voedingspakket dat eerder was gehanteerd voor het minimum uurloon 2014?

Antwoord hr. Sno: Dat pakket was toen 2000 Kcal. Periodiek is extra info verzameld over de CPI. In 2019 is het minimumuurloon bijgesteld en is er een nieuwe wet o.b.v. een armoedegrens gebaseerd op een 2200Kcal basisvoedsel pakket, zoals voorgesteld door NCVA. Het voedselpakket is daarna (in overleg tussen ABS, SPS en IGSR) geupdate met de actuele prijsindex van voeding en niet-alcoholische dranken uit de CPI. Het is nu niet mogelijk om het antwoord te geven gebaseerd op dat oude pakket.

5. SAMENVATTING

1E GEDEELTE SEMINAR

De minister en de voorzitter van COMSTAT hebben de werkwijze uiteengezet van COMSTAT waarbij het belangrijkste is dat wij er niet alleen zijn voor het ABS maar voor alle instituten die vallen onder het statistiekwezen in Suriname.

Ook de directeur heeft een goede uiteenzetting gegeven over het ABS maar ook de problemen waar het ABS mee te kampen heeft.

Producers vragen naar meer consistentie en dat er onderling wordt nagegaan of er geen dubbelwerk wordt verricht en natuurlijk dat er harmonisatie is van de statistieken.

Users geven aan dat men niet altijd de nodige informatie vindt. Hierop is voorgesteld dat de data van het ABS toegankelijker wordt. Zoals aangegeven door de directeur ABS zullen in kleinere groepen besprekingen worden gevoerd om tot gezamenlijke oplossingen te komen binnen de vigerende wetgeving. De Covid-19 pandemie zorgt voor nieuwe manieren van werkwijze waar nog niet een ieder op is afgesteld, dus dat zorgt voor een ieder voor challenges waar we gezamenlijk uit moeten komen.

Voor COMSTAT is ook weggelegd dat er beleid moet worden gemaakt dat internationale organisaties geen onderzoeken komen plegen in Suriname, bij instituten of over instituten zonder dat de kerninstituten erbij betrokken zijn. Opgemerkt moet worden dat de activiteiten van sommige organisaties ook nog in strijd met de wet zijn.

2E GEDEELTE SEMINAR

De directeur is diepgaand ingegaan op de noodzaak van een goed gecoördineerde NSS en opstellen van een NSDS.

Eerder genoemde punten worden door het opzetten van een goed NSS (conform regionale en internationale standaarden) en het opstellen van een NSDS de eerste stappen in de juiste richting om in een ieders behoefte te voorzien.

Er is dus werk voor alle stakeholders.

6. ACTIEPUNTEN

Het seminar is afgesloten met actiepunten voortgevloeid uit de discussies. Deze zijn:

- Streven naar verbetering/versoepeling van toegankelijkheid tot data.
- Betere afstemming tussen data producenten voor het adequaat coördineren van statistiek gerelateerde activiteiten bij respondenten (huishoudens, bedrijven etc.).
- Meer investeren in het ontwikkelen en onderhouden van goede structuren en goede statistieken
- Het opzetten van de statistiek units op de ministeries en capaciteitsversterking.
- Het opleiden van hoger kader.
- Dit seminar om de vijf jaar houden
- Het streven is erop gericht om binnen een jaar een aangepast NSDS-document geformuleerd te hebben.

7. SLUITING

De voorzitter van COMSTAT sloot het seminar af met grondige dankzegging aan alle sprekers en deelnemers. Verder geeft ze aan dat COMSTAT behalve als toezichthouder van het ABS, in het bijzonder, ook de verantwoordelijkheid moet nemen als het gaat om toezichthouder van het algehele statistiekwezen. Het ABS als belangrijke coördinator van het statistiekwezen moet ook om haar taak naar behoren te kunnen doen de nodige ondersteuning krijgen van de overheid.

Het ABS is het instituut met de kennis en ervaring op het gebied van officiële statistieken. Als instituut kunnen zij verder de Ministeries en overige instanties begeleiden in het opzetten van een statistiek units om zo een beter invulling te kunnen geven aan het beleid van hun Ministeries. Dit kan zorgen voor een adequate en kwantitatieve bijdrage aan het meer jaren ontwikkelingsplan. De outcome van dit alles is het beter ontwikkelen van ons land en het hebben van een optimale database.

De MC, Mw. Keenswijk-Fung A Loi, bedankt alle deelnemers voor hun bijdrage en de directeur van het ABS vraagt via de MC of alle deelnemers hun microfoons kunnen aanzetten en applaudisseren aangezien we allemaal van mening zijn dat we tevreden mogen zijn met het resultaat.

Hierna vervolgt de MC met de opmerking dat iedereen zich heeft gecommitteerd om bij te dragen, waarna de microfoons en camera's worden aangezet en het seminar wordt afgesloten met een applaus van de deelnemers.

BIJLAGE 1: PROGRAMMA

Tijd	Onderwerp/activiteit	Sprekers	Moderator
8.30-9.00	Registratie/Inlog		
9.00 - 9.10	Opening/ Welkom/ kennismaking en presentatie dagprogramma	MC: mw. Fung ALoi (ABS)	Rosita Sobhie (COMSTAT) Eartha Groenfelt (ABS)
9.10-9.20	Openingswoord	De minister van Financiën en Planning, dhr A. Achaibersing	
9.20 - 9.45	Introductie van COMSTAT leden. Doelstellingen/terugblik COMSTAT/ Doelstellingen Symposium/ Noodzaak NSS Inclusief vragenronde/ discussie	Voorzitter COMSTAT, Mevr. Marlene Troenosetro	EarthaGroenfelt
9.45 – 10.15	Evaluatie door ABS als coördinator/ Producent van Statistieken/ onderdelen van een NSS, inclusief vragenronde/ discussie	Directeur ABS: dhr. Iwan Sno	Rosita Shobie
10.15- 10.45	3 producers: Problemen/ Oplossingen / Wensen	-CBVS: mevr S. Jahangir	EarthaGroenfelt
10.45 – 11.30	3 USERS: Problemen/Oplossingen/ Wensen	-Planbureau: mevr L. Menke -Bedrijfsleven: mevr. D. Wielingen -Vakbeweging: mevr Claudette Etnel	EarthaGroenfelt
11.30 – 12.00	Pauze		
12.00 - 12.20	Samenvatting U/P/C/T-assessments	COMSTAT	EarthaGroenfelt
12.20-13.00	Noodzaak NSS/NSDS NSS standaarden/REEDS ONTWIKKELD DEEL	Directeur ABS: dhr. Iwan Sno	Rosita Shobie
13.00-13.30	Actiepunten voor NSS/ NSDS	ALLEN	Rosita Sobhie (COMSTAT) Eartha Groenfelt (ABS)
13.45-14.00	Wrap up en afsluiting	COMSTAT	Rosita Sobhie (COMSTAT) Eartha Groenfelt (ABS)

BIJLAGE 2: DEELNEMERSLIJST

	Name (Original Name)	Vertegenwoordiging
1	Armand Achaibersing	Minister van Financien en Planning
2	Marlene Troenosetro	Miisterie Financiën & Planning, Voorzitter COMSTAT
3	Rodney Sommandas	Vakbond, plaats vervangend voorzitter COMSTAT
4	Dayenne Wielingen	VSB, vertegenwoordiger in COMSTAT
5	Glynis Tjon Eng Soe	ASFA, vertegenwoordiger in COMSTAT
6	Loyd Pool	Vakbond, vertegenwoordiger in COMSTAT
7	Rosita Woodly-Sobhie	ADEK, vertegenwoordiger in COMSTAT, Moderator Comstat
8	Saira Jahangir	CBvS, vertegenwoordiger in COMSTAT
9	Sheila Ketwaru	NGO, vertegenwoordiger in COMSTAT
10	Jone Mahabali	Secretaris COMSTAT
11	Iwan Sno	Directeur ABS
12	Eartha Groenfelt	Moderator ABS
13	ICT ABS	ICT ABS Zoom coördinator
14	J. Fung A Loi	MC afkomstig van ABS
15	Secretariaat ABS	
16	Andrea Jubitana	ADEK
17	Carol Wens	
18	Chelsey	
19	Cheryl Ost (Onderzoek en Planning (Official MoESC Suriname)	MINOWC
20	Clarence	
21	Clarisha Nijman	FWNW ADEK
22	Claudette Etnel	Vakbeweging C-47
23	Debra	(Ministry of Labour Suriname)
24	Gayatri Autar	
25	Guilliano Koornaar	ABS
26	Idris Fredison	
27	iPhone	
28	Kamlesh Ganesh (VSB)	VSB

29	L. Menke	Planbureau
30	Melinda Reijme	Bureau Gender aangelegenheden
31	Nancy Fraser	CBvS
32	Presella Young-A-Fat	IMWO
33	Ranu	Arbeid
34	Richard Sahebodin	
35	Robby Berrenstein	Vakbond C47
36	Roberta Leefland	MINOWC
37	S. Boejhawan	CBvS
38	Safira Deets	
39	Saskia Wallerlei	Planbureau
40	Sharesa Wolf	Cbb (Min Biza)
41	Shylina	
42	Sorie	Planbureau
43	Suriname Chamber	KKF
44	Tevany Westenburg/Tine Tjalim	Min van Financien en Planning
45	Traska	

BIJLAGE 3: PRESENTATIES

Aan dit document worden de volgende bijlagen toegevoegd:

1. Presentation 1- (Directeur ABS) – Suriname NSS
2. Presentatie CBvS
3. Users, Producers seminar 28 jan 2021, bijdrage Planbureau
4. Presentatie VSB
5. Presentation 2- (Directeur ABS) – Noodzaak NSS en NSDS